

Sygn. akt III USKP 48/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt (przewodniczący)

SSN Maciej Pacuda

SSN Piotr Prusinowski (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania P. P.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W.
o odpowiedzialność członka zarządu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 27 kwietnia 2021 r.,
skarg kasacyjnych odwołującego się i organu rentowego od wyroku Sądu
Apelacyjnego w (...)
z dnia 8 stycznia 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

**uchyła zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

P.P. odwołał się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddziału w W. z dnia 22 grudnia 2016 r., orzekającej odpowiedzialność wnioskodawcy jako byłego członka zarządu (...) Zakładów [...] K. sp. z o.o. w W., za zobowiązania

spółki z tytułu nieopłaconych za zatrudnionych pracowników składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okresy: grudzień 2011 r., od grudnia 2012 r. do czerwca 2013 r., od sierpnia 2013 r. do października 2013 r., w łącznej kwocie 149.616,24 zł, wraz z odsetkami naliczonymi na dzień 22 grudnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Ś., wyrokiem z dnia 4 stycznia 2018 r., zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ograniczył odpowiedzialność wnioskodawcy do składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych za sierpień i wrzesień 2013 r. w wysokości należności głównej 42.776,18 zł i odsetek za zwłokę naliczonych na dzień 22 grudnia 2016 r. w kwocie 11.940 zł oraz na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za październik 2013 r., z tytułu należności głównej w wysokości 842 zł i odsetek za zwłokę naliczonych na dzień 22 grudnia 2016 r. w wysokości 224 zł (pkt I); w pozostałej części odwołanie oddalił (pkt II) i zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. kwotę 1.872,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt III).

Sąd Okręgowy ustalił, że przedmiotem działalności (...) Zakładów [...] K., według danych ujawnionych w KRS, była działalność poligraficzna pozostała, gdzie indziej nie sklasyfikowana, składanie tekstu i wytwarzanie płyt drukarskich, działalność usługowa związana z poligrafią. Uprawnionym do reprezentacji spółki był wnioskodawca zajmujący stanowisko prezesa zarządu. Uchwałą nr (...)/2010 Rady Nadzorczej spółki z dnia 19 kwietnia 2010 r. wnioskodawca został powołany na stanowisko prezesa na okres 3-letniej kadencji, rozpoczynającej się od dnia 1 maja 2010 r. Uchwałą nr (...)/2013 Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki z dnia 19 czerwca 2013 r. sprawozdanie Zarządu z działalności spółki za 2012 r. zostało zatwierdzone. Następnie uchwałą nr (...)/2013 zostało zatwierdzone sprawozdanie finansowe spółki za 2012 r. Strata netto za 2012 r. została pokryta z kapitału zapasowego spółki. Uchwałą nr (...)/2013 wnioskodawcy jako prezesowi zarządu spółki udzielono absolutorium z wykonania obowiązków za 2012 r. Z dniem zatwierdzenia sprawozdania finansowego wygaś mandat wnioskodawcy do sprawowania funkcji prezesa zarządu spółki. Ponownie wnioskodawca został

powołany na stanowisko prezesa zarządu spółki z dniem 23 lipca 2013 r. na podstawie uchwały nr 2 Rady Nadzorczej spółki z dnia 23 lipca 2013 r.

Spółka jako jedyna zajmowała się produkcją dekoracji na papierze, które następnie były przenoszone na szkło i wypalane. W 2010 r. główni kontrahenci spółki Zakład [...] W. oraz [...] K. ogłosiły upadłość, wskutek czego po upadłości tych zakładów spółka popadła w problemy finansowe. Pomimo tego spółka regularnie regulowała zobowiązania wobec kontrahentów, posiadając zaległości wyłącznie w opłacaniu zobowiązań publicznoprawnych - na rzecz ZUS i Urzędu Skarbowego. W celu opłacania należności publicznoprawnych spółka zawierała umowy o odroczenie terminu płatności oraz układy ratalne. Do sierpnia 2013 r. spółka miała problemy finansowe, ale nie była niewypłacalna.

Wnioskodawca działając jako prezes zarządu rozpoczął restrukturyzację zakładu, dążąc do spłaty zaległości publicznoprawnych i wygenerowania zysku z działalności. Wprowadził produkcję dla Poczty Polskiej, przeznaczył dwa obiekty do sprzedaży. W międzyczasie doszło do zmiany głównego udziałowca spółki. Główny udziałowiec spółki zobowiązał się do dokapitalizowania spółki, jednakże do przekazania środków finansowych nie doszło.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych podejmował działania egzekucyjne w stosunku do spółki przez zajęcie rachunków bankowych, uzyskując informacje o braku środków na rachunkach bankowych w Bank (...) S.A. oraz (...) Bank S.A. i zbiegu egzekucji administracyjnych prowadzonych przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w W. oraz Dyrektora Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. Tytuły wykonawcze zostały przekazane do Naczelnika Urzędu Skarbowego w W., a dalej prowadzona egzekucja okazała się bezskuteczna.

Z bilansu spółki na 30 czerwca 2013 r. wynika, że jej aktywa wyniosły 3.169.444,36 zł, strata z działalności 383.775,66 zł, zaś zobowiązania i rezerwy na zobowiązania wyniosły 2.459.836,29 zł. Ze sprawozdania nadzorcy sądowego z kolei wynika, że na dzień 31 października 2013 r. suma aktywów wyniosła 2.045.916,61 zł, a stan zobowiązań i rezerw na zobowiązania 2.741.995,59 zł. Strata z działalności wyniosła już 1.789.462,71 zł.

W dniu 6 sierpnia 2013 r. (data wpływu) prezes zarządu spółki złożył wniosek o ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu wraz z wnioskiem o

zabezpieczenie majątku dłużnika, wskazując że doszło do upadłości głównych odbiorców kalkomanii oraz wypowiedzenia umowy kredytu przez Bank (...) S.A., co spowodowało trudności finansowe spółki. Postanowieniem z dnia 29 października 2013 r. Sąd Rejonowy w W. ogłosił upadłość (...) Zakładów [...] K. sp. z o.o. w W. z możliwością zawarcia układu. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. zgłosił do masy upadłości wierzytelności w łącznej wysokości 531.407,82 zł, w tym 97.033,83 zł objętych układem z tytułu składek na ubezpieczenia zdrowotne (od listopada 2012 r. do września 2013 r.), Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (za kwiecień 2011 r., od stycznia do października 2013 r.) oraz 434.373,99 zł nie objętych układem z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne (za październik 2011 r., listopad 2011 r., luty 2012 r., marzec 2012 r., od października 2012 r. do września 2013 r.), a także wierzytelności zabezpieczone hipoteką przymusową. Zgłoszone wierzytelności zostały uznane w całości i umieszczone na liście wierzytelności. Do listy wierzytelności 55 wierzycieli zgłosiło roszczenia na kwotę 2.143.991,78 zł.

W okresie od stycznia do lutego 2014 r. w drodze postępowania egzekucyjnego została wyegzekwowana kwota 86.154,86 zł. Wobec pogorszenia się sytuacji finansowej spółki, postanowieniem z dnia 12 marca 2014 r. Sąd Rejonowy w W. zmienił tryb postępowania upadłościowego z możliwością zawarcia układu na postępowanie upadłościowe obejmujące likwidację majątku spółki. Organ rentowy zgłosił dodatkową wierzytelność do masy upadłości w łącznej wysokości 137.278,17 zł, w tym 95.486,93 zł z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okres od listopada 2013 r. do marca 2014 r. oraz 32.134,63 zł z tytułu składek na ubezpieczenia zdrowotne za ten sam okres.

W ramach oddzielnego planu podziału sumy uzyskanej ze sprzedaży nieruchomości upadłego, strona pozwana jako wierzyciel hipoteczny otrzymała kwotę 214.540,34 zł. Następnie syndyk zaspokoił całość wierzytelności ZUS powstałych w okresie postępowania układowego na kwotę 137.278,21 zł. Na podstawie ostatecznego planu podziału środków masy upadłości ZUS otrzymał kwotę 94.395,65 zł. Postanowieniem z dnia 18 lutego 2016 r., Sąd Rejonowy w W. stwierdził zakończenie postępowania upadłościowego.

Sąd pierwszej instancji wskazał na art. 31 i art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych i art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej. W ocenie tego Sądu doszło do ziszczenia się przesłanek z art. 116 Ordynacji podatkowej, jednak odpowiedzialność wnioskodawcy za zadłużenie spółki może zostać orzeczona wyłącznie za okres od sierpnia do października 2013 r. z odsetkami na dzień wydania decyzji. Sąd Okręgowy uznał, że wniosek o ogłoszenie upadłości nie został złożony we właściwym czasie. Nie stanowi okoliczności łagodzącej to, że został zgłoszony wniosek o upadłość z możliwością zawarcia układu, bo wnioskodawca zdawał sobie sprawę z sytuacji finansowej spółki. Wprawdzie wnioskodawca podjął działania restrukturyzacyjne, to jednak w niedługim czasie od złożenia wniosku o upadłość układową, doszło do dalszego pogorszenia kondycji finansowej spółki, powstania nowych zobowiązań i konieczności zmiany trybu postępowania upadłościowego z układowego na likwidacyjny. Niezgłoszenie wniosku o upadłość likwidacyjną, tylko o upadłość układową w celu ratowania bytu prawnego spółki było nacechowane dużym ryzykiem i to ryzyko poniósł wnioskodawca. Plan restrukturyzacji spółki nie powiódł się, nie doszło do dokapitalizowania spółki, zwiększone zostało jej zadłużenie, zatem niewątpliwie odpowiedzialność za niezgłoszenie wniosku o upadłość likwidacyjną spółki spoczywa na wnioskodawcy.

Z drugiej strony, Sąd nie podzielił stanowiska organu rentowego, jakoby odpowiedzialność wnioskodawcy mogła zostać orzeczona za cały okres objęty decyzją i w zakresie pełnej wysokości nieuregulowanych przez płatnika składek na rzecz organu ubezpieczeniowego. Biorąc pod uwagę treść art. 11 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. prawo upadłościowe, w brzmieniu obowiązującym na dzień powstania zaległości składowych, zdaniem Sądu Okręgowy, brak jest podstaw do ustalenia odpowiedzialności wnioskodawcy za okresy wcześniejsze. Mianowicie, Sąd nie stwierdził, aby przed sierpniem 2013 r. spółka w sposób trwały przestała regulować swoje bieżące zobowiązania finansowe, ani aby wysokość zadłużenia przekroczyła wartość majątku spółki. Natomiast w ocenie Sądu w okresie od 19 czerwca 2013 r. do 23 lipca 2013 r. wnioskodawca nie pełnił funkcji członka zarządu, bowiem po udzieleniu absolutorium z tytułu sprawowania funkcji Prezesa

Zarządu za rok 2012 r. i zatwierdzeniu sprawozdania finansowego za rok 2012, mandat wnioskodawcy wygaś (zgodnie z art. 202 § 2 k.s.h.).

Wyrok Sądu Okręgowego został zaskarżony apelacją przez obie strony. Wyrokiem z dnia 8 stycznia 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) zmienił zaskarżony wyrok w pkt I i II oraz poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddziału w W. z dnia 22 grudnia 2016 r. w ten sposób, że ograniczył odpowiedzialność wnioskodawcy za składki na ubezpieczenia społeczne za miesiące grudzień 2011 r., kwiecień i maj 2013 r., z odsetkami liczonymi do dnia 13 maja 2016 r.; za składki na ubezpieczenie zdrowotne za okres od listopada 2012 r. do marca 2013 r., z odsetkami liczonymi do dnia 13 maja 2016 r., za składki na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za miesiące od stycznia do kwietnia 2013 r., z odsetkami liczonymi do 13 maja 2016 r.; oddalając dalej idące odwołanie (pkt I); oddalił dalej idące apelacje (pkt II), rozliczył koszty postępowania (pkt III i IV).

Sąd Apelacyjny poczynił dodatkowe ustalenia faktyczne. Wskazał, że wniosek o ogłoszenie upadłości z możliwością układu zgłoszony został dnia 6 sierpnia 2013 r. Majątek spółki był obciążony hipotekami przymusowymi (2.379.224,59 zł), hipoteką kaucyjną (1.000.000 zł), zastawem rejestrowym (313.778,97 zł) oraz zabezpieczeniem przyszłych wierzytelności spółki (250.000 zł). Stan majątku łącznego spółki na dzień 30 czerwca 2013 r. wynosił 3.169 tys. zł, zaś poziom zobowiązań wymagalnych spółki 2.459.000 zł. Wartość majątku spółki po uwzględnieniu zabezpieczenia hipoteki przymusowej wynosiła 790.000 zł. Na dzień 31 grudnia 2013 r. wartość majątku łącznego spółki wynosiła 2.109.000 zł, a poziom zobowiązań 2.946.000 zł. Zatem na koniec 2013 r. spółka nie mogła pokryć wartości zobowiązań z majątku spółki (w tym również zobowiązań zabezpieczonych).

Sąd odwoławczy przyjął również, że na dzień 30 czerwca 2013 r. spółka z posiadanego majątku obrotowego nie była w stanie pokryć zobowiązań bieżących, jednak z majątku łącznego teoretycznie mogła uregulować zobowiązania. Mimo to trzeba uwzględnić, że poziom zabezpieczeń zobowiązań na majątku spółki znacznie przewyższał kwotę teoretycznej nadwyżki majątku (nadwyżka ta wynosiła 709 tys. zł, a sama hipoteka kaucyjna wynosiła 1 mln zł). Na koniec 2013 r. spółka

była już w stanie niewypłacalności: kapitał własny był ujemny (- 837 tys. zł), a zobowiązania znacznie przewyższały majątek.

Mając na uwadze wskazane ustalenia, zdaniem Sądu Apelacyjnego, wniosek o upadłość nie został złożony w odpowiednim czasie, gdyż w już w czerwcu 2013 r. spółka z posiadanego majątku nie była w stanie uregulować wszystkich zobowiązań wymagalnych. Niezależnie od wystąpienia przesłanki niewykonywania wymagalnych zobowiązań, zachodziła według zapisów bilansu na dzień 31 lipca 2013 r. również druga z podstaw ogłoszenia upadłości dłużnika, a mianowicie taka, że wysokość zobowiązań spółki przekroczyła wartość jej majątku. Zgodnie z bilansem, a także zestawieniem sporządzonym na dzień 31 lipca 2013 r. wartość aktywów wynosiła 2.057.268,09 zł, a wartość zobowiązań wraz z rezerwami na zobowiązaniach wynosiła łącznie 3.211.665,79 zł, w tym samych zobowiązań krótkoterminowych 2.580.584,76 zł.

Dokonując ustaleń faktycznych, Sąd odwoławczy stwierdził, że problemy finansowe spółki rozpoczęły się już w roku 2010 i 2011 i były związane z upadłością strategicznych partnerów spółki. Spowodowało to spadek przychodów ze sprzedaży. Prowadzenie restrukturyzacji było czasochłonne i kosztochłonne, a więc podejmowane działania restrukturyzacyjne nie spowodowały zmiany sytuacji finansowej. Spółka nie regulowała zobowiązań publicznoprawnych (wobec ZUS już w 2011 r.). Spółka starała się regulować zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek. Na dzień 26 sierpnia 2013 r. spółka posiadała zobowiązania wymagalne wraz z naliczonymi odsetkami i utworzonymi rezerwami na koszty zwolnienie i odprawienia załogi na łączną kwotę 2.919.465,33 zł. Zakres nieuregulowanych zobowiązań obejmował wierzytelności główne, odsetki policzone do dnia 31 lipca 2013 r., koszty sądowe i koszty komornicze. Od miesiąca września 2011 r. nie dokonywano także wpłat zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych, to jest nie regulowano należności do urzędu skarbowego, a następnie na rzecz (...) Urzędu Skarbowego w W.

Mając na uwadze poczynione ustalenia faktyczne, Sąd odwoławczy uznał, że wniesiona apelacja wnioskodawcy skutkuje częściową zmianą zaskarżonego wyroku. Sąd odwoławczy przywołał w uzasadnieniu wyroku podstawy prawne rozstrzygnięcia – art. 107 § 1, art. 116 Ordynacji podatkowej. W ocenie Sądu

Apelacyjnego odwołujący się skutecznie wnioskował o upadłość układową spółki. Gdyby brak było w realiach niniejszej sprawy podstaw do ogłoszenia upadłości z możliwością zawarcia układu, Sąd ogłosiłby upadłość obejmującą likwidację majątku dłużnika. Mając na uwadze właściwości towarzyszące upadłości z możliwością zawarcia układu, jak również to, że z dniem zatwierdzenia sprawozdania finansowego wygasł mandat wnioskodawcy do sprawowania funkcji Prezesa Zarządu spółki, a ponownie wnioskodawca został powołany na stanowisko prezesa zarządu spółki z dniem 23 lipca 2013 r., w ocenie Sądu odwoławczego należało uznać, że nie można niejako z automatu przypisywać wnioskodawcy odpowiedzialności za długi składkowe w sytuacji, gdy funkcję Prezesa Zarządu objął po raz wtóry po upływie pewnego czasu. Skutkowało to zmianą zaskarżonego wyroku, o czym w pkt I orzeczono na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Dalej idącą apelację oddalono na mocy art. 385 k.p.c. Sąd odwoławczy posikując się opinią biegłego księgowego uznał, że wniosek o upadłość nie był złożony w odpowiednim czasie, gdyż w już w czerwcu 2013 r. spółka z posiadanego majątku nie była w stanie uregulować wszystkich zobowiązań wymagalnych.

Skargi kasacyjne wywiodły obie strony. Organ rentowy zaskarżył wyrok Sądu odwoławczego w zakresie: pkt I w części obejmującej wyłączenie z przedmiotu odpowiedzialności powoda: składek należnych od płatnika na ubezpieczenia społeczne za czerwiec, sierpień i wrzesień 2013 r., na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za październik 2013 r., odsetek od wszystkich składek objętych zaskarżoną decyzją liczonych od 14 maja 2016 r. do 22 grudnia 2016 r., czyli do dnia wydania zaskarżonej decyzji oraz dalszych odsetek liczonych od 23 grudnia 2016 r., czyli od dnia następującego po dniu wydania zaskarżonej decyzji do dnia zapłaty, z uwagi na niezapłacenie przez powoda należności w terminie miesiąca od doręczenia decyzji; pkt II w zakresie oddalenia dalej idącej apelacji pozwanego; pkt III i IV w całości. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zarzucił wyrokowi naruszenie:

- art. 382 k.p.c. przez: a) niewłączenie w poczet okoliczności stanu faktycznego ustaleń dokonanych przez Sąd pierwszej instancji (brak wskazania czy Sąd drugiej instancji traktuje ustalenia Sądu pierwszej instancji jako własne oraz niewłączenie w poczet materiału procesowego ustaleń organu, który wydał

zaskarżoną decyzję) i w konsekwencji brak oparcia orzeczenia na materiale procesowym zebrany łącznie w pierwszej instancji i w postępowaniu apelacyjnym; b) wydanie orzeczenia o odpowiedzialności odsetkowej powoda (punkt I wyroku) bez podstawy faktycznej w konsekwencji nieprzeprowadzenia w tym zakresie postępowania dowodowego i niedokonania stosownych ustaleń,

- art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 zdanie 1 k.p.c. i w efekcie pozbawienie możliwości kontroli kasacyjnej dokonanej w postępowaniu apelacyjnym subsumpcji, przez: a) niewskazanie motywów rozstrzygnięcia odnośnie przyjętego zakresu odpowiedzialności powoda za wskazane w punkcie I składki - w opozycji do rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji i przy tożsamych ustaleniach dokonanych przez Sądy obu instancji negujących istnienie przesłanek egzoneracyjnych odpowiedzialności powoda; b) niewyjaśnienie podstawy prawnej i toku rozumowania uzasadniającego wyłączenie z zakresu odpowiedzialności powoda składki na ubezpieczenia społeczne za czerwiec 2013 r.; c) niewyjaśnienie podstawy prawnej i toku rozumowania uzasadniającego wyłączenie z zakresu odpowiedzialności powoda za zaległości płatnika powstałe po dniu zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki z możliwością zawarcia układu, a zatem składek na ubezpieczenia społeczne sierpień i wrzesień 2013 r. i składki na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za październik 2013 r.; d) niewskazanie w uzasadnieniu wyroku podstawy faktycznej i prawnej oraz toku rozumowania w zakresie rozstrzygnięcia o odpowiedzialności odsetkowej powoda, w tym przyjęcia daty 13 maja 2016 r. jako daty końcowej okresu naliczania odsetek ograniczającej odpowiedzialność odsetkową powoda zarówno w relacji do zaskarżonej decyzji, jak i w stosunku do wyroku Sądu pierwszej instancji;

- art. 116 § 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 800 ze zm.) w związku z art. 31 i art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1778 ze zm.), przez: a) błędną wykładnię (dorożumianą, gdyż uzasadnienie wyroku nie zawiera stosownego wyводу) polegającą na ograniczeniu ustawowego pojęcia „pełnienia obowiązków członka zarządu” wyłącznie do okresów posiadania formalnego mandatu i w konsekwencji

przyjęcie, że powód nie odpowiada za zadłużenie płatnika, z tytułu składki na ubezpieczenia społeczne za czerwiec 2013 r., pomimo że pomiędzy 19 czerwca 2013 r., a zatem po wygaśnięciu mandatu prezesa zarządu spółki w związku z zatwierdzeniem sprawozdania finansowego spółki za 2012 r., a 23 lipca 2013 r., czyli przed dniem ponownego powołania powoda na tożsame stanowisko, spółka formalnie była pozbawiona zarządu oraz pomimo faktu, że z końcem kadencji sprawowania przedmiotowej funkcji powód nie poczynił starań o powołanie nowego zarządu, a ponadto faktycznie pełnił obowiązki członka zarządu w omawianym okresie (przez 34 dni); b) błędną wykładnię (dorożumianą, gdyż uzasadnienie wyroku nie zawiera stosownego wyводу) polegającą na przyjęciu, że odpowiedzialność członka zarządu nie obejmuje zaległości spółki powstałe po dniu zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki z możliwością zawarcia układu, pomimo posiadania przez członka zarządu formalnej legitymacji do pełnienia przedmiotowej funkcji i faktycznego pełnienia obowiązków członka zarządu w dniu upływu terminów płatności składek oraz pomimo dokonanej zarówno przez Sąd pierwszej jak i Sąd drugiej instancji oceny, że wniosek o ogłoszenie upadłości nie został zgłoszony we właściwym czasie i w konsekwencji uznanie, że powód nie ponosi odpowiedzialności za składki na ubezpieczenia społeczne stanowiące zaległości spółki za sierpień i wrzesień 2013 r.; c) błędną wykładnię (dorożumianą, gdyż uzasadnienie wyroku nie zawiera stosownego wyводу) polegającą na przyjęciu, że odpowiedzialność członka zarządu nie obejmuje zaległości spółki powstałe po dniu ogłoszenia upadłości spółki z możliwością zawarcia układu, pomimo pozostawienia spółki w zarządzie własnym, pomimo posiadania przez członka zarządu formalnej legitymacji do pełnienia przedmiotowej funkcji i faktycznego pełnienia obowiązków członka zarządu w dniu upływu terminu płatności składki oraz pomimo oceny, że wniosek o ogłoszenie upadłości nie został zgłoszony we właściwym czasie i w konsekwencji uznanie, że powód nie ponosi odpowiedzialności za stanowiącą zaległość spółki składkę na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za październik 2013 r.,

- art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 i art. 32 ustawy systemowej i w związku z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 498), w brzmieniu

obowiązującym od 1 października 2003 r. do 31 grudnia 2015 r., przez błędną, niepełną wykładnię, pozbawioną uwzględnienia w analizie prawnej podstawy orzekania art. 25 ustawy systemowej w brzmieniu obowiązującym w okresie od 1 lipca 2004 r. do 1 stycznia 2016 r. i z tego powodu prowadzącą do nietrafnego przyjęcia, że wszczęcie postępowania układowego we właściwym czasie stanowi samodzielną i zupełną przesłankę negatywną odpowiedzialności członka zarządu, niezależnie od charakteru prawnego uregulowań art. 31 i art. 32 ustawy systemowej, wskazujących *expressis verbis*, że enumeratywnie wyszczególnione przepisy Ordynacji podatkowej mają jedynie odpowiednie zastosowanie do składek, do których poboru zobowiązany jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych, a zatem z uwzględnieniem szczególnego charakteru prawnego należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne wyłączonych z postępowania układowego na mocy art. 25 ustawy systemowej i w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie prowadzące do zwolnienia powoda z odpowiedzialności w sytuacji, gdy postępowanie prowadzone na skutek ogłoszonej 29 października 2013 r. upadłości spółki z możliwością zawarcia układu nie doprowadziło do zawarcia układu i postanowieniem z dnia 12 marca 2014 r. tryb postępowania upadłościowego został zmieniony z układowego na likwidacyjny, a powód nie złożył wniosku o rozłożenie na raty spłaty należności z tytułu składek wyłączonych *ex lege* z ewentualnego układu z wierzycielami,

- art. 116 § 2 w związku z art. 107 § 2 pkt 2 Ordynacji podatkowej w związku z przepisami art. 31 i art. 32 ustawy systemowej przez ich niezastosowanie do stanu faktycznego sprawy i w konsekwencji pozbawione podstawy prawnej ograniczenie odpowiedzialności powoda do odsetek naliczonych do dnia 13 maja 2016 r. oraz jednoczesne zwolnienie powoda z obowiązku zapłaty odsetek naliczonych od dnia 14 maja 2016 r. do dnia 22 grudnia 2016 r., czyli do dnia wydania zaskarżonej decyzji,

- przez niezastosowanie do stanu faktycznego sprawy, przepisu art. 109 § 2 pkt 1 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 i 32 ustawy systemowej ustanawiającego zasadę, w myśl której w razie niedotrzymania terminu płatności osoba trzecia odpowiada również za naliczone po dniu wydania decyzji o jej odpowiedzialności odsetki za zwłokę od zaległości z tytułu składek, do których poboru zobowiązany jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych i w konsekwencji

pozbawioną podstaw prawnych zmianę zaskarżonej decyzji poprzez zwolnienie powoda z odpowiedzialności z tytułu odsetek liczonych od dnia następującego po dniu 23 grudnia 2016 r. do dnia zapłaty.

Kierując się zgłoszonymi podstawami, organ rentowy domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazania sprawy Sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie uchylenia wyroku i orzeczenia co do istoty sprawy.

Odwołujący się w swojej skardze kasacyjnej zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w całości, zarzucając mu naruszenie art. 299 § 1 k.s.h. w zw. z art. 116 § 1 pkt 1 lit. a Ordynacji podatkowej przez ich niewłaściwe zastosowanie do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego w szczególności nie wskazanie w motywach wyroku właściwego czasu dla złożenia wniosku o upadłość, co z kolei uniemożliwia dokonanie oceny toku wyводу i przesłanek, którymi kierował się Sąd drugiej instancji oceniając, że data złożenia przez skarżącego wniosku o ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu nie była czasem właściwym w rozumieniu przepisu art. 116 § 1 pkt 1 ordynacji podatkowej.

Mając na uwadze podniesiony zarzut, odwołujący się domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skargi kasacyjne organu rentowego i odwołującego się są trafne.

Starając się w najbardziej przystępny sposób przedstawić sporne racje, trzeba w pierwszej kolejności powiedzieć, że Sąd odwoławczy (a przed nim Sąd pierwszej instancji) przywiązuje znaczenie do sekwencji czasowej związanej z pełnieniem przez odwołującego się funkcji prezesa zarządu spółki kapitałowej. Sprowadza się ona do ustaleń, że wnioskodawca pełnił funkcję prezesa do dnia 18 czerwca 2013 r., a następnie od dnia 23 lipca 2013 r. W tym kontekście, należy uwzględnić, że według Sądu odwoławczego „już w czerwcu 2013 r. spółka z posiadanego majątku nie była w stanie uregulować wszystkich zobowiązań wymagalnych”, a to oznacza, że wniosek o upadłość nie został złożony w

odpowiednim czasie. Przedstawiony tok myślenia doprowadza do przypisania odwołującemu się odpowiedzialności za składki na ubezpieczenia społeczne za grudzień 2011 r., kwiecień – maj 2013 r., na ubezpieczenie zdrowotne za listopada 2012 r. – marzec 2013 r. i na FP i FGŚP za styczeń – kwiecień 2013 r. Oznacza to, że Sąd odwoławczy uwolnił odwołującego się od odpowiedzialności za składki na ubezpieczenia społeczne za czerwiec 2013 r. i sierpień – wrzesień 2013 r., i na FP i FGŚP za październik 2013 r. W tym zakresie, zdaniem Sądu odwoławczego, wnioskodawca, po objęciu ponownie funkcji członka zarządu od dnia 23 lipca 2013 r., w odpowiednim czasie złożył w dniu 6 sierpnia 2013 r. wniosek o ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu.

W odpowiedzi do przedstawionego rozumowania, skarga kasacyjna odwołującego się wskazuje, że w czerwcu 2013 r. nie był on już członkiem zarządu, a zatem nie miał uprawnień do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Z kolei organ rentowy prezentuje kilka racji, które zwalczają niekorzystne dla niego rozstrzygnięcie. Po pierwsze, podnosi, że wniosek o upadłość „układową” nie uwalnia członka zarządu od odpowiedzialności. Po drugie, neguje, że w okresie od dnia 19 czerwca do dnia 23 lipca 2013 r. odwołujący się faktycznie wykonywał czynności prezesa zarządu, a to oznacza, że nie jest nośna sekwencja zdarzeń, na której oparł się Sąd. Po trzecie, wskazuje na niezrozumiałe i nie mające oparcia w przepisach rozstrzygnięcie o odsetkach.

W ocenie Sądu Najwyższego wnioski płynące z przedstawionych płaszczyzn tematycznych usprawiedliwiają obie skargi kasacyjne. Po pierwsze, trzeba zgodzić się z odwołującym się, że zastosowanie w sprawie art. 116 § 1 pkt 1 lit. a Ordynacji podatkowej nie znajduje pokrycia w dokonanych ustaleniach faktycznych. Warunkiem odpowiedzialności członka zarządu jest niezgłoszenie we właściwym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości. Jeśli się zestawia, że odwołujący się pełnił obowiązki członka zarządu do dnia 19 czerwca 2013 r., a Sąd odwoławczy niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości we właściwym czasie upatruje w stwierdzeniu, że „już w czerwcu 2013 r. spółka z posiadanego majątku nie była w stanie uregulować wszystkich zobowiązań wymagalnych”, to staje się jasne, że wypełnienie się (nieziszczenie się) przesłanki uwalniającej od odpowiedzialności, określonej w art. 116 § 1 pkt 1 lit. a Ordynacji podatkowej, nie jest pewne. Rację ma

odwołujący się, że przy tego rodzaju ustaleniach faktycznych, konkluzja prawna jest nieweryfikowalna. Wystarczy sięgnąć do orzecznictwa, które wyjaśnia relację zachodzącą między pojęciem „we właściwym czasie” z art. 116 § 1 pkt 1 lit. a Ordynacji podatkowej a terminem na złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości z art. 21 § 1 Prawa upadłościowego. Przy założeniu, że odwołujący się od dnia 19 czerwca 2013 r. nie był już członkiem zarządu, nie jest możliwa ocena czy ziszcza się przesłanka egzoneracyjna z art. 116 § 1 pkt 1 lit. a Ordynacji podatkowej bez bardziej precyzyjnego przesądzenia, kiedy skończył się „czas właściwy”, a kiedy zaczął „czas niewłaściwy”. Członkowie zarządu odpowiadają za niedopełnienie obowiązków, a to oznacza, że nie można przypisać im odpowiedzialności, jeśli w okresie pełnienia obowiązków członka zarządu nie zachodziła konieczność chronienia wierzycieli, to jest zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Ze zwrotu „już w czerwcu 2013 r. spółka z posiadanego majątku nie była w stanie uregulować wszystkich zobowiązań wymagalnych” nie da się jednoznacznie przesądzić, czy odwołujący się do dnia 19 czerwca 2013 r. miał obowiązek zgłosić wniosek o ogłoszenie upadłości spółki.

Przechodząc do skargi kasacyjnej organu rentowego, wstępnie trzeba dostrzec, że zawarte w niej argumenty mają wpływ na ocenę zasadności stanowiska prezentowanego również w skardze kasacyjnej przez odwołującego się. Staje się to zrozumiałe, jeśli weźmie się pod uwagę, że zdaniem organu rentowego „pełnienie obowiązków członka zarządu” z art. 116 § 2 Ordynacji podatkowej obejmuje nie tylko okresy posiadania mandatu członka zarządu, ale również okresy faktycznego wykonywania obowiązków członka zarządu.

W omawianym zakresie organ rentowy trafnie wskazał na stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2018 r., III UK 12/17, niepubl. W sprawie tej skarżący powoływał się na naruszenie art. 202 § 2 k.s.h., które miało polegać na nieuwzględnieniu przy kwalifikowaniu odpowiedzialności członka zarządu wygaśnięcia jego mandatu wraz z podjęciem uchwały zatwierdzającej sprawozdanie finansowe. Sąd Najwyższy, odpowiadając na ten zarzut wskazał, że w judykaturze ugruntowany został pogląd, zgodnie z którym nawet brak dowodu na to, aby istniały w formie pisemnej uchwały o odnowieniu członkom zarządu mandatu na kolejne kadencje (o powołaniu na kolejne kadencje),

nie stoi na przeszkodzie ocenie, że byli oni powoływani w formie uchwał podejmowanych *per facta concludentia*, jeżeli niesporne okoliczności faktyczne jednoznacznie wskazują na dorozumianą wolę wspólników utrzymywania składu zarządu w jego dotychczasowym składzie i odnawiania mu mandatu (wyrok Sądu Najwyższego dnia 4 marca 2015 r., IV CSK 340/14, Legalis nr 1203270). Przyjmuje się także, iż „pełnienie obowiązków członka zarządu” obejmuje również sytuację, w której mimo braku pisemnej uchwały o „odnowieniu” mandatu członka zarządu (w warunkach o których mowa w art. 202 § 1 k.s.h.), osoba taka - z akceptacją wspólników - w dalszym ciągu, w niezmienny sposób prowadzi sprawy spółki i nie są podejmowane żadne działania mające zakończyć faktyczny zarząd spółką oraz wykreślenie dotychczasowego członka zarządu z Krajowego Rejestru Sądowego. Osoba, która faktycznie pełniła funkcję członka zarządu w okresie, w którym powstały zobowiązania podatkowe, nie może powoływać się na okoliczność, że jej mandat wygasł na podstawie art. 202 § 1 k.s.h. dla uwolnienia się od odpowiedzialności za zaległości podatkowe, którą ponosi na podstawie art. 116 Ordynacji podatkowej (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 26 października 2017 r., I FSK 241/16, Legalis nr 1699145). Brak wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego faktu wygaśnięcia mandatów członków zarządu spółki z o.o. powołanych umową wspólników na te stanowiska na czas nieoznaczony, w związku z zatwierdzeniem przez uchwałę jej wspólników sprawozdania finansowego tej spółki za pierwszy pełny rok obrotowy, przy zaistnieniu innych jeszcze okoliczności związanych z dalszym pełnieniem tych stanowisk przez tych członków zarządu, prowadzić może do ich odpowiedzialności za zaległości podatkowe spółki na zasadach wskazanych w art. 116 § 1-4 Ordynacji podatkowej (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 12 stycznia 2016 r., II FSK 468/15, Legalis nr 1469947). Przyjmuje się także, że mandat do pełnienia funkcji w zarządzie nie wygasa z dniem odbycia zgromadzenia wspólników zatwierdzającego sprawozdanie finansowe za pierwszy pełny rok obrotowy, nawet jeśli zaniedbało ono powołania w tym momencie nowego zarządu, jeżeli członek zarządu wciąż faktycznie sprawuje dotychczas pełnioną funkcję, podpisując dokumenty finansowe, jak i inne dokumenty oraz nie składa rezygnacji (wyroki Naczelnego Sądu

Administracyjnego z dnia 22 marca 2013 r., I FSK 862/12, Legalis nr 654489 i z dnia 29 czerwca 2016 r., II FSK 1580/14, Legalis nr 1511242).

Zaprezentowana w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2018 r., III UK 12/17, wykładnia znajduje odzwierciedlenie w utrwalonej linii orzeczniczej. Polega ona na twierdzeniu, że pełnienie obowiązków należy odnosić do kontekstu faktycznego sprawy i nie można go sprowadzać tylko i wyłącznie do aspektów formalnych. Zatem w sytuacji, gdy osoba dalej prowadzi sprawy spółki jako członek jej zarządu, chociaż jej mandat wygaś na mocy art. 202 § 1 k.s.h., nie można skutecznie powołać się na tę okoliczność (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 14 czerwca 2016 r., I FSK 1896/14, LEX nr 2106330; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2018 r., II UK 347/17, OSNP 2019 nr 8, poz. 100). Koresponduje to z założeniem, które jest akceptowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego, że członek zarządu składając rezygnację nie może „uciec” od odpowiedzialności na podstawie art. 116 Ordynacji podatkowej, gdy nadal faktycznie pełni funkcję zarządu w spółce. Działający za spółkę nie może twierdzić, że nie odpowiada bo złożył rezygnację (wyroki Sądu Najwyższego z 3 marca 2016 r., I UK 91/15, LEX nr 2007786; z 14 grudnia 2016 r., II UK 494/15, OSNP 2018 nr 2, poz. 23; z 23 września 2014 r., II UK 560/13, OSNP 2016 nr 2, poz. 25; z dnia 28 listopada 2018 r., II UK 365/17, OSNP 2019 nr 5, poz. 68; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2020 r., I UK 189/19, LEX nr 3032468).

Sąd Apelacyjny w (...) zaprezentowanego aspektu nie badał. Stwierdził tylko, że w dniu 19 czerwca 2013 r. wygaś mandat do sprawowaniu funkcji prezesa zarządu, a ponownie na tę funkcję został on powołany w dniu 23 lipca 2013 r. W rezultacie, zdaniem Sądu odwoławczego, w tych okolicznościach „nie można niejako z automatu przypisywać wnioskodawcy odpowiedzialność za długi spadkowe, w sytuacji gdy funkcję prezesa zarządu objął po raz wtóry po upływie pewnego czasu”. Przedstawiony punkt widzenia nie jest miarodajny bez uprzedniego przesądzenia, czy odwołujący się w okresie „przerwy” faktycznie pełnił obowiązki prezesa. W przypadku pozytywnego przesądzenia tej kwestii, „właściwy czas” na złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości należy bowiem oceniać uwzględniając ciągłość pełnienia obowiązków członka zarządu, a nie od daty ponownego powołania, czyli od dnia 23 lipca 2013 r.

Inny aspekt, na który słusznie zwrócił uwagę organ rentowy, sprowadza się do pytania, czy złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości „układowej” uwalnia członka zarządu od odpowiedzialności. W tym zakresie Sąd odwoławczy nie uwzględnił utrwalonych w orzecznictwie Sądu Najwyższego wzorców ocennych. Sprowadzają się one do twierdzenia, że wniosek o otwarcie postępowania układowego nie jest wystarczającą przesłanką uwolnienia od subsydiarnej odpowiedzialności na podstawie art. 116 Ordynacji podatkowej członka zarządu, gdy sytuacja finansowa spółki nie pozwalała już na wykonanie układu. Można wtedy przypisać członkowi zarządu winę wyłączającą jego zwolnienie z odpowiedzialności polegającą na złożeniu wniosku o układ jako spóźnionego lub bezpodstawnego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2000 r., I CKN 270/00, niepublikowany i z dnia 15 czerwca 2010 r., II CSK 648/09, OSNC-ZD 2010 z. D, poz. 117). Czynności członka zarządu polegające na otwarciu postępowania układowego oczywiście nie następują we właściwym czasie, jeżeli nie wyłączają powstania stanu niewypłacalności spółki, uzasadniającego złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości, co następuje, gdy spółka nie spłaca nieobjętych układem należności publicznoprawnych powstałych przed jego zawarciem i na bieżąco (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2011 r., III UK 89/10, LEX nr 1312732; z dnia 12 maja 2011 r., II UK 308/10, OSNP 2012 nr 11-12, poz. 144 oraz z dnia 7 maja 1997 r., II CKN 117/97, LEX nr 50806, z dnia 19 marca 2010 r., II UK 258/09, OSNP 2011 nr 17-18, poz. 239, z dnia 8 stycznia 2008 r., I UK 172/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 51, z dnia 19 marca 2010 r., II UK 258/09, OSNP 2011 nr 17-18, poz. 239; z dnia 14 grudnia 2010 r., I UK 278/10, LEX nr 738539; z dnia 14 grudnia 2010 r., I UK 278/10, LEX nr 738539).

W rozpoznawanej sprawie aspekt ten nie został przez Sąd odwoławczy wyjaśniony – teoretyczne rozważania zawarte w na stronach 17-18 uzasadnienia nie są wystarczające. Nośna jest natomiast sugestia organu rentowego opierająca się na okoliczności, że już w dniu 12 marca 2014 r. Sąd zmienił tryb postępowania upadłościowego z „układowego” na „likwidacyjny”.

Ostatni wątek podnoszony przez organ rentowy dotyczył odsetek. W tym zakresie Sąd Najwyższy, podobnie jak organ rentowy nie ma możliwości zweryfikowania dlaczego w ocenie Sądu odwoławczego odsetki liczone są do dnia

13 maja 2016 r. W zaskarżonej decyzji orzeczono bowiem, że odsetki naliczone zostały na dzień 22 grudnia 2016 r., czyli do dnia wydania decyzji.

Reasumując, pierwszy z poruszonych aspektów sprawia, że trafny jest zgłoszony przez organ rentowy zarzut naruszenia art. 116 § 2 ustawy Ordynacja podatkowa w związku z art. 31 i art. 32 ustawy systemowej. Drugi aspekt przekonuje, że doszło do uchybienia art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 i art. 32 ustawy systemowej i w związku z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe, przy uwzględnieniu art. 25 ustawy systemowej. Trzecia i ostatnia kwestia upewnia, że Sąd odwoławczy naruszając art. 328 § 2 k.p.c. uniemożliwił zweryfikowania prawidłowości zastosowania art. 116 § 2 w związku z art. 107 § 2 pkt 2 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 i art. 32 ustawy systemowej oraz art. 109 § 2 pkt 1 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 i 32 ustawy systemowej.

Nie doszło natomiast do naruszenia art. 382 k.p.c. Staje się to zrozumiałe, jeśli weźmie się pod uwagę, że przepis ten nie stanowi samodzielnej podstawy działania sądu drugiej instancji, gdyż swoją funkcję merytoryczną (rozpoznawczą) sąd ten spełnia - w zależności od potrzeb oraz wniosków stron - stosując (przez odesłanie zawarte w art. 391 k.p.c.) właściwe przepisy o postępowaniu przed sądem pierwszej instancji. Nie można zatem - z pominięciem wymagań przewidzianych w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. - zasadnie zarzucać naruszenia przez sąd drugiej instancji omawianego przepisu i przypisywanych temu sądowi kompetencji w postępowaniu odwoławczym. Zarzut naruszenia art. 382 k.p.c. w zasadzie nie może stanowić samodzielnego uzasadnienia podstawy kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., lecz konieczne jest wskazanie także tych przepisów normujących postępowanie rozpoznawcze, którym sąd drugiej instancji, rozpoznając apelację, uchybił (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 1999 r., II CKN 102/98, LEX nr 50665; z dnia 13 czerwca 2001 r., II CKN 537/00, LEX nr 52600 i z dnia 12 grudnia 2001 r., III CKN 496/00, LEX nr 53130 oraz z dnia 26 listopada 2004 r., V CK 263/04, LEX nr 520044). Jeżeli podstawa kasacyjna z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. ogranicza się do zarzutu naruszenia ogólnej normy procesowej z art. 382 k.p.c., to może być ona usprawiedliwiona tylko wówczas, kiedy skarżący wykaże, że sąd drugiej instancji bezpodstawnie nie uzupełnił

postępowania dowodowego lub pominął część zebranego materiału, jeżeli uchybienia te mogły mieć wpływ na wynik sprawy, albo kiedy mimo przeprowadzenia postępowania dowodowego orzekł wyłącznie na podstawie materiału zgromadzonego przez sąd pierwszej instancji lub oparł swoje rozstrzygnięcie na własnym materiale, pomijając wyniki postępowania dowodowego przeprowadzonego przez sąd pierwszej instancji (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 1998 r., II CKN 815/97, Wokanda 1999 nr 1, poz. 6 oraz wyroki z dnia 16 marca 1999 r., II UKN 520/98, OSNAPiUS 2000 nr 9, poz. 372; z dnia 8 grudnia 1999 r., II CKN 587/98, LEX nr 479343; z dnia 6 lipca 2000 r., V CKN 256/00, LEX nr 52657; z dnia 13 września 2001 r., I CKN 237/99, LEX nr 52348; z dnia 22 lipca 2004 r., II CK 477/03, LEX nr 269787; z dnia 10 stycznia 2008 r., IV CSK 339/07, LEX nr 492178; z dnia 24 kwietnia 2008 r., IV CSK 39/08, LEX nr 424361 i z dnia 24 czerwca 2008 r., II PK 323/07, LEX nr 491386). Tego rodzaju uchybienia nie miały w sprawie miejsca.

Poza aspektem dotyczącym odsetek, nie doszło również do uchybienia art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 zdanie 1 k.p.c. Wbrew supozycji organu rentowego Sąd odwoławczy wyjaśnił motywy rozstrzygnięcia, wskazał również na podstawę prawną rozstrzygnięcia. Okoliczność, że organ rentowy nie podziela tego stanowiska, nie świadczy o naruszeniu art. 328 § 2 k.p.c. Staje się to zrozumiałe, jeśli uwzględni się, że przepis ten skupia uwagę na aspekcie relacyjnym i to dokonywanym po wydaniu wyroku, a to oznacza, że jego wady właściwie nie wpływają na wynik sprawy. W rezultacie, uchybienie temu przepisowi co do zasady nie stanowi skutecznej podstawy kasacyjnej ze względu na wymóg określony w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.

Mając na uwadze przedstawione racje, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. i art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ k.p.c. orzekł jak w sentencji.